

щата и да дадатъ въ свършенна форма, въ оригиналъ или въ преводъ, нѣща достъпни и за една по-широка публика. Колко имъ струва наистина, да слизатъ понѣкога отъ Парнаскитѣ висоти и, като се приближатъ къмъ народа, да се помжчатъ, да го издигнатъ съ собствения му благороденъ езикъ постепенно къмъ себе си? Отъ това ще има полза и за дветѣ страни. А народътъ ще познае отново своитѣ синове и въ тия малцина, които въ областта на изящното сж се отдалечили най-вече отъ него*).

Бихъ могълъ да покажа нѣкои ползи отъ добре уреденитѣ и обединенитѣ въ единъ мощенъ съюзъ читалища и за другитѣ изкуства: за художника на палитрата и длетото, за композитора на хорови пѣсни, за театралнитѣ трупи и пр., но казаното по-горе за изящната книжнина може да се приложи и за тѣхъ.

Ето защо нека ми бжде позволено да свърша съ пожеланието: Министерството на народното просвѣщение да прокара, колкото е възможно по-скоро, Законопроекта за народнитѣ читалища и библиотеки. Наистина, азъ все още не съмъ изгубилъ надежда, че между многобройнитѣ капиталисти, които, особено презъ войнитѣ, използваха благоприятнитѣ „конюнктури“, за да развиятъ своитѣ търговски и индустриални предприятия, ще се намѣри единъ день нѣкой Карнеги. Азъ още очаквамъ тоя щедъръ дарителъ, ктиторъ и приложникъ, който, по примѣра на своитѣ американски събратя, да оправдае съ материалната подкрепа, която ще даде на читалищата и народнитѣ библиотеки, поне частичка отъ своитѣ богатства. Обаче моята надежда е все пакъ въ народа. Нека той си помогне самъ чрезъ своитѣ избраници: народни представители, кметове, общински съветници, министри и пр. Азъ съмъ убеденъ въ всѣки случай, че нѣма да има българска камара, която да отхвърли искането на единъ министъръ: въ всѣка градска и селска община да се уреди народно читалище съ безплатна, общодостъпна читалня и библиотека. А който одобрява целта, трѣбва да одобри и срѣдствата. Едничкото сигурно срѣдство тукъ е: общиятъ читалищенъ налогъ. Наистина, българскиятъ народъ изнемогва подъ тежестта на всѣкакви данѣци и бери. Но за своитѣ читалища и библиотеки той охотно ще направи още една жертва. Иначе да мислимъ, би било обидно. Ето защо, който и да бжде министърътъ, нека има смѣлостъ да иска тая жертва отъ него. Българскиятъ народъ е народъ уменъ и е въ състояние да разбере, че има разходи, които създаватъ богатства, и економии, които съсипватъ.

Проф. Ив. Д. Шишмановъ,

първиятъ председателъ на Върховния Читалищенъ Съюзъ.

*) Пенчо Славейковъ въ единъ моментъ на свещенъ гнѣвъ употреби единъ обиденъ епитетъ за тоя народъ: той нарече „проститѣ“, които не разбираха неговата възвишена муза, „фасулковци“. Но тая дума ще му се прости, защото поетътъ на „Кървава пѣсенъ“ бѣше въ сжщностъ единъ отъ най-пламеннитѣ почитатели на своя народъ, единъ отъ най-преданнитѣ му синове. Такива сж, не се съмнявамъ, и много отъ искренитѣ „модерни“, които служатъ на своята родина съ своя стремежъ за по-изтънчени езикови форми и по-сложни мисли.